
STUDIA IURIS

JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK / JOURNAL OF LEGAL STUDIES

2025. II. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

A folyóirat a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának a közleménye. A szerkesztőség célja, hogy fiatal kutatók számára színvonalas tanulmányaik megjelentetése céljából méltó fórumot biztosítson.

A folyóirat közlésre befogad tanulmányokat hazai és külföldi szerzőktől – magyar, angol és német nyelven. A tudományos tanulmányok mellett kritikus, önálló véleményeket is tartalmazó könyvismertetések és beszámolók is helyet kapnak a lapban.

A beérkezett tanulmányokat két bíráló lektorálja szakmailag. Az idegen nyelvű tanulmányokat anyanyelvi lektor is javítja, nyelvtani és stilisztikai szempontból.

A folyóirat online verziója szabadon letölthető (open access).

ALAPÍTÓ TAGOK

BODZÁSI BALÁZS, JAKAB ÉVA, TÓTH J. ZOLTÁN, TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

FŐSZERKESZTŐ

JAKAB ÉVA ÉS BODZÁSI BALÁZS

OLVASÓSZERKESZTŐ

GIOVANNINI MÁTÉ

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI

BOÓC ÁDÁM (KRE), FINKENAUER, THOMAS (TÜBINGEN), GAGLIARDI, LORENZO (MILANO),
JAKAB ANDRÁS DSc (SALZBURG), SZABÓ MARCEL (PPKE), MARTENS, SEBASTIAN (PASSAU),
THÜR, GERHARD (AKADÉMIKUS, BÉCS), PAPP TEKLA (NKE), TÓTH J. ZOLTÁN (KRE),
VERESS EMŐD DSc (KOLOZSVÁR)

Kiadó: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Székhely: 1042 Budapest, Viola utca 2-4

Felelős Kiadó: TÓTH J. ZOLTÁN

A tipográfia és a nyomdai előkészítés: CSERNÁK KRISZTINA (L'Harmattan) munkája

Nyomdai kivitelezés: Prime Rate Zrt., felelős vezető: TOMCSÁNYI PÉTER

Honlap: <https://ajk.kre.hu/index.php/jdi-kezdolap.html>

E-mail: doktori.ajk@kre.hu

ISSN 3057-9058 (Print)

ISSN 3057-9392 (Online)

URL: KRE ÁJK - Studia Iuris

<https://ajk.kre.hu/index.php/kiadvanyok/studia-iuris.html>

SZABÁLYOZÁSI KIHÍVÁSOK A MI-GENERÁLT TARTALMAK JOGI KOMPLEXITÁSÁBAN – A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA ÉS A MAGÁN- ÉLET VÉDELME KÖZÖTTI EGYENSÚLY KERESÉSE REGULATORY CHALLENGES IN THE LEGAL COMPLEXITY OF AI-GENERATED CONTENT – SEEKING A BALANCE BETWEEN FREEDOM OF EXPRESSION AND RIGHT TO PRIVACY

HUSZÁR DANIELLA¹

ABSTRACT ■ The development of artificial intelligence (AI) has revolutionised online content creation, enabling users to produce not only text but also images and even videos with unprecedented ease. However, this technological advancement brings significant regulatory challenges, particularly in achieving a balance between freedom of expression and the protection of privacy. Within the European Union, these challenges are further refined by the need to harmonize diverse legal frameworks on national level and to safeguard fundamental human rights. The primary objective of the study is to analyse the European Convention on Human Rights and its case law to understand how these can be applied to AI-generated content. By identifying the most significant conflicts and issues of liability, the study seeks to delineate the boundaries between the right to freedom of expression and the right to privacy in the context of AI.

KEYWORDS: artificial intelligence, freedom of expression, right to respect for private life, European Court of Human Rights, ECHR

ABSZTRAKT ■ A mesterséges intelligencia (MI) fejlődése forradalmasította az online tartalomkészítést, lehetővé téve ezáltal a felhasználók számára, hogy nem csak szövegeket, de képeket vagy akár videókat hozzanak létre soha nem látott könnyedséggel. Ez a technológiai

¹ PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Kutatócsoport tag – DARL. A kutatás és a tanulmány az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által kiírt Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program pályázat keretében, az EKÖP-24-3-II-ELTE-1113 pályázati azonosító szám alatt valósult meg.

fejlődés azonban jelentős szabályozási kihívásokkal jár, különösen a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélet védelme közötti egyensúly megteremtése terén. Az Európai Unió belül ezeket a kihívásokat tovább cizellálja a különböző nemzeti jogi keretek harmonizálásának és az alapvető emberi jogok védelmének általános szükségessége. A tanulmány elsődleges célja az Európai Emberi Jogi Egyezmény és a vonatkozó bírói gyakorlat elemzése annak érdekében, hogy megértsük, azok hogyan alkalmazhatóak a MI által generált tartalmakra. A legfontosabb konfliktusok és felelősségi kérdések azonosításával a tanulmány arra törekszik, hogy kijelölje a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélet tiszteletben tartásához való jog közötti határokat a MI-val összefüggésben.

KULCSSZAVAK: mesterséges intelligencia, véleménynyilvánítás szabadsága, magánélet tiszteletben tartásához való jog, Emberi Jogok Európai Bírósága, EJEB

1. BEVEZETÉS

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) már 2015-ben elismerte az internet kulcsszerepét a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásában, amikor is a Cengiz és társai kontra Törökország ügyben úgy fogalmazott, hogy *„az internet mára az egyik legfontosabb eszközzé vált, amelyen keresztül az egyének az információ és eszmék befogadásának és terjesztésének szabadságához való jogukat gyakorolják”*.² Az EJEB még ugyanebben az évben a Delfi AS kontra Észtország ügyben megerősítette ezt az álláspontját, és rögzítette, hogy *„a felhasználók által generált kifejező tevékenységnek az internet példátlan platformot biztosít a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásához”*.³ Nem meglepő, hogy ez a tendencia csak tovább erősödött a közösségi média és a MI által kínált lehetőségek terjedésével. Az elmúlt évtized technológiai újításai drámai módon alakították át az online kommunikáció és tartalomkészítés lehetőségeit. Míg a MI-alapú tartalomgenerálás előnyei nyilvánvalóak szórakoztatásban és információközvetítésben, a technológia egyre több szabályozási kérdést és alapjogi dilemmát is felvet. Az OpenAI 2022 végén jelentette meg a ‘ChatGPT’⁴ nevű alkalmazását, amely a generatív mesterséges intelligencia (GenAI) egyik legismertebb példája lett. A GenAI rendszerek olyan algoritmusokat alkalmaznak, amelyek képesek emberi nyelvet utánzó szövegek, valamint képek előállítására, sok esetben akár további emberi beavatkozás nélkül.⁵

² Cengiz és társai v. Törökország, 48226/10 és 14027/11 sz. ügy, 2015, § 49. és 52.

³ Delfi AS v. Észtország [GC], 64569/09. sz. ügy, 2015 § 110.

⁴ ‘Chat Generative Pre-trained Transformer’.

⁵ FIONA FUI-HOON NAH – RUILIN ZHENG – JINGYUAN CAI – KENG SIAU – LANGTAO CHEN: Generative AI and ChatGPT: Applications, challenges, and AI-human collaboration. *Journal*

Ezek a tartalmak, különösen a ‘deepfake’ képek és videók, komoly kihívásokat jelentenek mind a közéleti szereplők, mind a magánszemélyek jó hírnevét, magánéletének védelmét, valamint méltóságát illetően.⁶ Mindezek tükrében egyre sürgetőbbé válik annak feltérképezése, hogy a GenAI milyen módon illeszthető be a szabályozási keretekbe, különösen a véleménynyilvánítás szabadságára és a magánélet védelmére tekintettel. Az Európai Emberi Jogi Egyezmény (EJEE) és az EU Alapjogi Chartája kulcsfontosságú szempontokat kínálnak e kérdések vizsgálatához, annak ellenére, hogy a technológia gyors fejlődése gyakran meghaladja a jogalkotás és az ítélkezési gyakorlat reagálási képességét, ami jelentős szabályozási deficithez vezethet.

Ez a tanulmány éppen ezért, ezekre a kihívásokra keres válaszokat, vagyis, hogy hogyan őrizhető meg a véleménynyilvánítás szabadsága egy olyan digitális térben, ahol a gépi tartalmak gyakran megtévesztőek, manipuláltak vagy jogellenesek. Miként biztosítható a magánélet védelme olyan környezetben, ahol a személyes adatokat engedély nélkül használják az MI-modellek betanítására? És vajon milyen technológiai vagy szabályozási válaszok képesek fenntartható egyensúlyt teremteni ezen emberi jogok között? A tanulmány célja pontosan e kérdések multidiszciplináris megközelítése, a jogi, technológiai és etikai aspektusok elemzésén keresztül.

2. A GENAI RENDSZEREK ÉS AZ EMBERI JOGOK VÉDELME NEK METSZÉSPONTJA

A GenAI rendszerek alkalmazása számos alapvető jogot érint, amit az Európai Unió MI Rendelete⁷ is több ponton kiemelten hangsúlyoz. Jelen tanulmány e jogi keretből elsősorban a véleménynyilvánítás szabadságára és a magánélet védelméhez való jogra összpontosít, mint az emberi jogi dimenzió két meghatározó pillérére. A vizsgálat során ugyanakkor az MI Rendeletének elemzése helyett, az EJEB gyakorlatára fordítom a figyelmet, amely iránymutatásként szolgálhat a

of Information Technology Case and Application Research, 2023 (3), 277–304. M. T. DASBOROUGH: Awe-inspiring advancements in AI: The impact of ChatGPT on the field of organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 2023 (2), 177–179.

⁶ FELIPE ROMERO MORENO: Generative AI and deepfakes: a human rights approach to tackling harmful content. *International Review of Law, Computers & Technology*, 2024 (3), 297–326. Defense One: The Newest AI-Enabled Weapon: ‘Deep-Faking’ Photos of the Earth. Science&Tech, 2019, <https://www.defenseone.com/technology/2019/03/next-phase-ai-deep-faking-whole-world-and-chinaahead/155944/>.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet).

GenAI rendszerek alkalmazása során felmerülő jogi és etikai kérdések megítéléséhez is. A vizsgálat során külön figyelmet fordítok az EJEB gyakorlatára, amely iránymutatásként szolgálhat a GenAI rendszerek alkalmazása során felmerülő jogi és etikai kérdések megítéléséhez is. Annak ellenére, hogy az EJEB kifejezetten még nem foglalkozott közvetlenül a MI emberi jogokra gyakorolt hatásával, ún. 'élő eszköz'⁸ jellegét figyelembe véve, rendelkezései rugalmasan értelmezhetőek a társadalmi és technológiai környezet változásaira.⁹ Ez a megközelítés megalapozza annak lehetőségét, hogy a jövőben a MI rendszerekkel kapcsolatos jogsértések és emberi jogi konfliktusok is az EJEE értelmezési keretében kerüljenek kezelésre, figyelembe véve a már kialakított mércék kiterjesztheségét.

Az EJEE célja az emberi jogok rögzítésén túl, az azok védelméhez és gyakorlásához szükséges hatékony keret biztosítása.¹⁰ Ennek megfelelően, az EJEE-ben részes államoknak egyrészt kötelességük tartózkodni az emberi jogok gyakorlásába történő indokolatlan beavatkozásától,¹¹ másrészt pedig biztosítaniuk kell azok hatékony érvényesülését és védelmét.¹² Ez magában foglalja a szükséges jogszabályi keretek megalkotását, azok hatékony végrehajtásának biztosítását, megfelelő pénzügyi és humán erőforrások rendelkezésre bocsátását, valamint olyan eljárási és intézményi struktúrák kialakítását, amelyek tényleges garanciát nyújtanak a joggyakorlásra.¹³ Ezek a kötelezettségek akkor is alkalmazandóak, ha a fenyegetés közvetlen állami ellenőrzésen kívüli magánszemélyektől vagy vállalkozásoktól származik, mivel ezek az eszközök mind a vertikális,¹⁴ mind a horizontális¹⁵ kapcsolatokra vonatkoznak.¹⁶ Ennek megfelelően, az államoknak az egyének közötti kapcsolatok területén is védeniük kell az emberi jogokat,

⁸ 'Living instrument' doktrína: Az élő eszköz doktrína az Emberi Jogok Európai Bírósága által kidolgozott és alkalmazott bírói értelmezési módszer az Emberi Jogok Európai Egyezményének a jelenkori viszonyok tükrében történő értelmezésére.

⁹ Council of Europe, Steering Committee For Human Rights (CDDH): Draft Handbook on human rights and artificial intelligence, 2025, 1-61. Tyrer v. Egyesült Királyság, 5856/72 sz. ügy 1978, § 31; Transgender-Europe és ILGA-Europe v. Csehország, 117/2015 sz. ügy, 2018, § 75; Defence for Children International (DCI) v. Hollandia, 47/2008 sz. ügy, 2009, § 29.

¹⁰ Airey v. Írország, 6289/73 sz. ügy, 1979, § 24; International Commission of Jurists (ICJ) v. Portugália, 1/1998. sz. ügy, 1999, § 32; European Federation of National Organisations working with the Homeless (FEANTSA) v. Szlovénia, 53/2008 sz. ügy, 2009, § 28.

¹¹ Negatív kötelezettség.

¹² Pozitív kötelezettség.

¹³ CDDH 2025, 12.

¹⁴ A nemzeti hatóságok és az egyének között.

¹⁵ Az egyének vagy vállalkozások között.

¹⁶ X és Y v. Hollandia, 8978/80 sz. ügy, 1985, § 23; Platform "Ärzte für das Leben" v. Ausztria, 10126/82 sz. ügy, 1986, § 23; Khurshid Mustafa és Tarzibachi v. Svédország, 23883/06 sz. ügy, 2008, § 32.

amely kötelezettség különösen fontos a MI-rendszerek bevezetése kapcsán. Így habár az EJEE nem ró közvetlen kötelezettséget a vállalkozásokra nézve, és az egyének nem is nyújthatnak be kifejezetten ellenük kérelmet az EJEB-hez, azonban jogaik érvényesítésére továbbra is lehetőségük nyílik az állam irányába, amennyiben az nem akadályozta meg vagy nem szüntette meg a vállalkozások tevékenységéből eredő jogsértéseket. Az EJEB ebben a rendszerben kiegészítő, végső garanciális szerepet tölt be és csak akkor nyújt jogvédelmet, ha a nemzeti szinten történő jogérvényesítés elmarad vagy elégtelennek bizonyul.

2.1. Magánélet védelméhez és a személyes adatok védelméhez való jog az EJEB gyakorlatában

Az EJEE 8. cikke rögzíti a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot, amely alapján *„mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák”*.¹⁷ Ez a cikk a magánélet védelme révén vonatkozik a személyes adatok gyűjtésére és kezelésére, az egyének képmásához és személyazonosságához, személyes fejlődéséhez és kapcsolataira vonatkozó védelmére is.¹⁸ Mint olyan, tehát a személyes adatok védelméhez való jog nem önálló jog az EJEE-ben, azonban az EJEB elismerte, hogy a személyes adatok védelme alapvető fontosságú az egyénnek az egyezmény 8. cikkében garantált jogának gyakorlásához.¹⁹

A GDPR²⁰ rendelkezéseihez hasonlóan, az a tény, hogy a személyes adatok már nyilvánosan hozzáférhetők, nem feltétlenül vonja ki azokat a 8. cikk védelme alól.²¹ A nyilvános jellegű adatok egy személy magánéletének részét képezhetik még akkor is, ha azokat szisztematikus módon gyűjtik és tárolják.²² A képmáshoz fűződő jog ugyanígy, az egyén személyes autonómiájának és önazonosságának egyik alapvető aspektusa, amely magában foglalja azt a jogosultságot is, hogy az

¹⁷ Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE), 8. cikk (1) bek.

¹⁸ European Court of Human Rights: Right to respect for private and family life, home and correspondence, 2025, 7.

¹⁹ Z v. Finnország, 22009/93 sz. ügy, 1997, § 95; L.B. v. Magyarország [GC], 36345/16 sz. ügy, 2023, § 103.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

²¹ L.B. v. Magyarország [GC], 36345/16 sz. ügy, 2023, § 104.

²² P.G. és J.H. v. Egyesült Királyság, 44787/98 sz. ügy, 2001, § 57; Peck v. Egyesült Királyság, 44647/98 sz. ügy, 2003, § 58–59; Perry v. Egyesült Királyság, 63737/00, sz. ügy, 2003, § 38.

érintett maga dönthesse képmásának felhasználásáról.²³ Az EJEK gyakorlata szerint a magánszférához való jog védelme általában megköveteli az érintett hozzájárulását nemcsak a képmás nyilvánosságra hozatalához, hanem már annak elkészítéséhez is, kivéve, ha az érintett tudatosan vagy véletlenül olyan tevékenység közben vált fényképezhetővé, amely észszerűen nyilvánosnak tekinthető.²⁴ Ugyanakkor ez a jog nem abszolút, így a 8. cikk (2) bekezdésében foglalt esetekben jogszerű lehet a képmás érintett tudta nélküli rögzítése és felhasználása is. A személyes adatok védelmével kapcsolatos ügyekben az EJEK megállapította, hogy az állam mérlegelési jogköre szűkebb azokban az esetekben, amikor a személyes adatok automatikus feldolgozása révén az adatokhoz való hozzáférés és azok terjesztése könnyebbé válik, különösen akkor, ha ez az érintettek jó hírnevét, társadalmi megítélését vagy mindennapi életvitelét hátrányosan érinti.²⁵ Az arcfelismerő, illetve -elemző rendszerek alkalmazása esetén az EJEK még szigorúbb normákat állít fel. A „jog minőségének” elve alapján a technológia bevezetése és alkalmazása csak akkor lehet jogszerű, ha azt világos, részletes és hozzáférhető jogszabályi rendelkezések szabályozzák, amelyek megfelelő garanciákat biztosítanak a visszaélések és az önkényes beavatkozások ellen. Ez a követelmény még hangsúlyosabb az élő arcfelismerés esetén, ahol a technológia valós idejű adatgyűjtést és azonnali beavatkozási lehetőséget is lehetővé tesz.²⁶

A GenAI rendszerek működése személyes adatok kezelés esetén az EJEK 8. cikkében biztosított magánélet védelméhez való jog sérelmét is felvethetik. Az EJEK gyakorlata értelmében, ahhoz, hogy egy ilyen beavatkozás „egy demokratikus társadalomban szükségesnek” minősüljön, az adatkezelésnek „sürgető társadalmi igényt” kell kielégítenie, és nem lehet aránytalan a követett jogos célokkal.²⁷ A GenAI rendszerek tömeges, gyakran automatizált adatgyűjtésére és tartalomgenerálására tekintettel különösen fontos, hogy e célok pontosan meg legyenek határozva és jogszerű módon indokolhatók legyenek. Mindezek alapján egy demokratikus társadalomban elvárható, hogy a GenAI rendszerek fejlesztése és üzemeltetése során az adatkezelők nemcsak jogszerűségi és technológiai szempontokat vegyenek figyelembe, hanem az emberi jogi követelmények érvényesítését is beépítsék az adatkezelés teljes folyamatába.

²³ Reklos és Davourlis v. Görögország, 2009, 40–43. §; Margari v. Görögország, 2023, 28. §; Glukhin v. Oroszország, 2023, 66. §.

²⁴ Reklos és Davourlis v. Görögország, 1234/05 sz. ügy, 2009, §§ 37, 40.

²⁵ Khelili v. Svájc, 16188/07 sz. ügy, 2011, 64. és 70. §.

²⁶ Ibid. 99. §.

²⁷ Z v. Finnország, 22009/93 sz. ügy, 1997, § 94; Khelili v. Svájc, 16188/07 sz. ügy, 2011, § 62; Vicent Del Campo v. Spanyolország, 25527/13 sz. ügy, 2018, § 46.

2.1.1. A magánélet és személyes adatok védelmét érintő kockázatok a GenAI rendszerek kontextusában

A GenAI modellek, habár jelentős előnyökkel járnak a tartalomkészítés, -elemzés és interakció területén, ugyanakkor komoly kockázatokat jelenthetnek különböző technológiai, jogi és etikai szinteken, komoly következményeket eredményezve a felhasználók, érintettek magánszférájára, méltóságára és emberi jogaira nézve. A GenAI modellek fejlesztése és tanítása során az egyik leggyakoribb kockázat az adatvédelmi rendelkezéseket sértő adatgyűjtés, vagyis, hogy a sokszor automatizált módon gyűjtött hatalmas mennyiségű adat úgy tartalmaz személyes adatokat is, hogy az érintetteket nem tájékoztatják megfelelően az adatkezelés körülményeiről, továbbá nem biztosítják a GDPR-ban rögzített további, jogszerű adatkezelésre vonatkozó követelmények teljesülését. Az egyik technikai támadási módszer, a modellinverzió révén lehetőség nyílna a betanítás során használt érzékeny adatok visszafejtésére. E technológiai sebezhetőség a GenAI modellek általános működési jellemzőjéből fakad, különösen, ha azokat nem megfelelő biztonsági mechanizmusokkal védik. Ez különösen aggasztó, ha nem világos, hogy ezek az információk miként és milyen mértékben jelennek meg a kimenetekben. Emellett az ilyen modellek jelentős célpontjai lehetnek adatvédelmi incidenseknek is, amelyek súlyosan veszélyeztethetik a felhasználók magánéletét.²⁸ A GenAI modellek tanítási adatai gyakran torzítottak, mivel a webes források önmagukban is társadalmi egyenlőtlenségeket tükrözhetnek. Ezen túlmenően a fejlesztők által kiválasztott tanítási adatok is eredményezhetnek akár akaratlanul is elfogult és diszkriminatív kimeneteket, amelyek különösen a marginalizált csoportokat érinthetik.²⁹ A GenAI rendszerek működése gyakran átláthatatlan,³⁰ így nehéz rekonstruálni, hogy milyen adatok alapján született egy-egy kimenet. Ez megnehezíti az egyéni jogorvoslathoz való hozzáférést, valamint csökkenti az adatkezelés elszámoltathatóságát.³¹ A GenAI rendszerek adatokat kombinálva, elemezve vagy akár a felhasználói interakciók alapján következtethetnek egy

²⁸ United Nations Human Rights Office of the High Commissioner: Taxonomy of Human Rights Risks Connected to Generative AI, 2024, 6.

²⁹ EDUARDO MAGRANI – PAULA GUEDES FERNANDES DA SILVA: The Ethical and Legal Challenges of Recommender Systems Driven by Artificial Intelligence. In: HENRIQUE SOUSA ANTUNES – PEDRO MIGUEL FREITAS et al. (ed.): *Multidisciplinary Perspectives on Artificial Intelligence and the Law*. Springer, 2024, 157. S. MILANO – M. TADDEO – L. FLORIDI: Recommender systems and their ethical challenges. *AI & Society*, 2020 (35), 957–967.

³⁰ 'Black-box' jelenség.

³¹ FUI-HOON NAH – ZHENG et al. 2023, 294.

személy érzékeny jellemzőire, preferenciáira.³² Ezt kihasználva, a személyes adatok kezelésével visszaélve, ezek a fejlett rendszerek képesek profilalkotás révén egyre célzottabb hirdetéseket előállítani, ami arra ösztönözheti a vállalkozásokat, hogy a felhasználókról még több személyes adatot gyűjtsenek, a magánélet védelmét fokozatos kockázatnak kitéve ezzel.³³ A GenAI rendszerek sajátosságaiból fakadóan nemcsak hibás, hanem potenciálisan félrevezető vagy akár jó hírnevet sértő tartalmakat is képesek előállítani. E torz információk megjelenhetnek egyaránt szándékos manipuláció vagy a modell hallucinációjának következtében is, amikor a rendszer valós alap nélküli tartalmat generál. Az ilyen jellegű kimenetek komoly jogi és erkölcsi hátrányokat okozhatnak az érintetteknek különösen, ha azok a magánélethez vagy a jó hírnévhez való jogot sértik meg.³⁴

Jogellenes adatgyűjtés	• Automatizált eszközökkel gyűjtött adatok gyakran személyes adatokat is tartalmaznak az adatvédelmi rendelkezések betartása nélkül.
Modellinverzió / Adatszivárgás	• A tanítási adatokból (különösen gyenge védelem esetén) visszafejthetők lehetnek a személyes adatok.
Torzított vagy diszkriminatív kimenetek	• A tanítási adatok társadalmi torzításokat tükrözhetnek, amelyek az outputban diszkriminációhoz vezetnek.
Átláthatatlanság („black-box”)	• Nehéz megérteni, milyen adat alapján született egy adott kimenet.
Profilalkotás és célzott hirdetés	• Következtetéseket vonhatnak le és visszaélhetnek ezekkel a kereskedelmi célú adatgyűjtés során
Hamis, félrevezető tartalom	• A modellek „hallucinálhatnak” vagy szándékosan hamis információkat is generálhatnak, amelyek sérthetik az érintettek jogait.

1. ábra: A magánélet védelmét érintő kockázatok a GenAI rendszerek alkalmazása során (saját szerkesztés)

Ezek a kockázatok jól mutatják, hogy a generatív AI rendszerek alkalmazása kiemelt körütekintést, megelőző technikai és szervezési intézkedéseket, valamint célzott jogi szabályozást igényel az érintettek jogainak és szabadságainak védelme érdekében.

³² Business for Social Responsibility (BSR): A human rights assessment of the generative AI Value Chain, 2025, 28.

³³ BSR 2025, 28. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner 2024, 6.

³⁴ Ibid.

2.2. A véleménynyilvánítás szabadsága és a GenAI kapcsolata

Az EJEE 10. cikke alapján *„mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson.”*³⁵ E jog online térben történő elemzése kapcsán az EJEB több esetben is hangsúlyozta, hogy az internet *„hozzáférhetőségének, valamint hatalmas mennyiségű információ tárolására és továbbítására való képességének köszönhetően fontos szerepet játszik a nyilvánosság hírekhez való hozzáféréseinek javításában és az információk általános terjesztésének megkönnyítésében”*.³⁶ Ezek az elvi megállapítások nem kizárólag a keresőmotorokra vagy a weboldalakra alkalmazhatók, hanem funkciójukat és működésüket tekintve sok esetben relevánsak lehetnek a GenAI rendszerek kapcsán is. A GenAI megjelenése új dimenziókat nyitott meg ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása kapcsán, legyen szó akár a kifejezés lehetőségeiről, vagy az információk gyors és széles körű hozzáféréseiről. A nagy nyelvi modellek által biztosított párbeszéd-alapú működés nem csupán passzív információkeresést kínál, hanem aktív tudásformálást és nézőpontok ütköztetését is lehetővé teszi, ezzel lényegesen eltérve a hagyományos keresőmotorok által kínált információszerezési mechanizmusoktól. Az interaktív válaszadás révén a GenAI rendszerek ösztönözhetik a kritikai gondolkodást és hozzáférést biztosíthatnak eltérő értelmezésekhez. E fejlemények különösen relevánssá teszik a véleménynyilvánítás szabadságának újragondolását a digitális tér ezen fejlődő formájában.³⁷

2.2.1. A véleménynyilvánítás szabadságát érintő kockázatok a GenAI modellek kontextusában

Az egyik legkézenfekvőbb aggály a jogellenes vagy nem megfelelő tartalmak generálásának lehetősége, amelyek között szerepelhetnek gyűlöletkeltő vagy diszkriminatív elemek is. Bár egyes szolgáltatók irányelveket alkalmaznak az ilyen típusú tartalmak visszaszorítására, ezek terjedése mégsem zárható ki teljes biztonsággal. T. Y. ZHUO³⁸ ezt a jelenséget ‘toxitásként’ írja le, utalva arra, hogy

³⁵ EJEE 10. cikk

³⁶ Węgrzynowski és Smolczewski v. Lengyelország, 33846/07 sz. ügy, 2013, § 58; M.L. és W.W. v. Németország, 60798/10 és 65599/10 sz. ügy, 2018, § 91; Hurbain v. Belgium [GC], 57292/16 sz. ügy 2023, § 236, Times Newspapers Ltd v. Egyesült Királyság 1. és 2. sz. ügyek, 2009, § 27.

³⁷ SARAH SHIRAZYAN – MIRANDA SISSONS: AI’s Potential to Advance Human Rights? Striking the Right Balance. 2024, <https://www.justsecurity.org/98097/ais-potential-to-advance-human-rights/>.

³⁸ T. Y. ZHUO – Y. HUANG – C. CHEN – Z. XING: Red teaming ChatGPT via Jailbreaking: Bias, Robustness, Reliability and Toxicity. arXiv.org, Computer Science, Philosophy, 2023, 2–3.

az ilyen generált tartalmak alááshatják a közösségi kohéziót és rontják a társadalmi párbeszéd minőségét. Éppen ezért fontos a képzési adatokban előforduló explicit vagy ártalmas tartalmak hatékony szűrése, valamint a megfelelő tartalomszabályozás kialakítása. Abban az esetben, amennyiben a képzési adatok minősége nem megfelelő, előfordulhat, hogy a GenAI modellek torzított, megalázó vagy sztereotip módon jelenítenek meg egyéneket, társadalmi csoportokat vagy meggyőződéseket. A modellek gyakran a nemet is kizárólag bináris keretben értelmezik, vagy éppen a nyugati normákat idealizálják, ami a marginalizált csoportok kihagyását és félreábrázolását jelentheti.³⁹

A 'jailbreaking' mint módszer arra utal, amikor a felhasználók különféle technikák segítségével tudatosan megkerülik a GenAI modell programozott biztonsági korlátait annak érdekében, hogy tiltott tartalmat állítsanak elő. Az ilyen visszaélészerű magatartásformák további kockázatokat jelenthetnek, ugyanis a modell által generált tartalom ilyenkor nemcsak a szolgáltatók által előírt biztonsági elveknek mond ellent, hanem gyakran tartalmilag is jogellenes lehet. Ilyen kimenetek lehetnek például a valótlan vagy jó hírnevet sértő állítások, a gyűlöletbeszéd, illetve olyan műszaki útmutatók, amelyek veszélyes eszközök előállítására vagy illegális tevékenységek végrehajtására vonatkoznak.⁴⁰

Az automatizálási torzítás⁴¹ és a felelőtlen beszéd⁴² esete akkor következik be, amikor a felhasználók túlságosan megbíznak a GenAI rendszerek által adott válaszokban, és azokat minden kritika nélkül fogadják el. Míg a hagyományos keresőmotorok lehetőséget biztosítanak a felhasználók számára, hogy különböző forrásokat mérlegelhessenek, a GenAI rendszer ezzel szemben gyakran egyetlen, magabiztosnak tűnő választ ad, amely mögött hiányozhat a megfelelő forrás.⁴³ Ez a típusú felhasználói interakció, amely nem mutat elég gondosságot az objektivitás és a valóság iránt, könnyen olyan tartalom generálásához vagy felhasználásához vezethet, amely helytelen tudáson vagy téves meggyőződésen alapul.⁴⁴

Ezen túlmenően, a GenAI modellek gyakran azért állítanak elő megtévesztő vagy kitalált tartalmakat, mert mindenáron koherensnek és helyesnek tűnő választ próbálnak adni a felhasználó kérdésére, még akkor is, ha ehhez valótlan

³⁹ BSR 2025, 29.

⁴⁰ MINSEON KIM – HYOMIN LEE – BOQING GONG – HUISHUAI ZHANG – SUNG HWANG: Automatic Jailbreaking of the Text-to-Image Generative AI Systems. arXiv.org, 2024, 2–3.

⁴¹ EVA A.M. VAN DIS – JOHAN BOLLEN – WILLEM ZUIDEMA – ROBERT VAN ROOIJ – CLAUDI L. BOCKTING: ChatGPT: five priorities for research. In: *Springer Nature*, 2023, vol. 614, 4.

⁴² SANDRA WACHTER – BRENT MITTELSTADT – CHRIS RUSSELL: Do large language models have a legal duty to tell the truth? *Royal Society Open Science*, 2024 (8), 1–38.

⁴³ ALI ISKENDER: Holy or Unholy? Interview with Open AI's ChatGPT. *European Journal of Tourism Research*, 2023 (34), 4. BSR 2025, 48.

⁴⁴ WACHTER–MITTELSTADT–RUSSELL 2024, 1–38.

vagy téves információkat kell kitalálniuk.⁴⁵ Ez a jelenség, a hallucináció, ami a GenAI modellek széles körében ismert korlátja, amely szöveges, vizuális vagy más típusú kitalált eredményeket foglalhat magában.⁴⁶

Végül, a tanítási adatokra és a teljesítményre vonatkozó átláthatóság hiánya tovább növeli a kockázatokat, különösen akkor, ha a GenAI rendszerek nem nyújtanak megfelelő tájékoztatást a felhasználók számára a rendszer korlátairól. Amennyiben a felhasználók nincsenek tisztában azzal, hogy a modell csupán egy adott időpontig elérhető adatok alapján lett betanítva, vagy hogy bizonyos nézőpontokat előnyben részesít, úgy akaratlanul is helytelen vagy elavult kimenetekkel szembesülhetnek, ami szintén negatív hatással lehet a véleménynyilvánítás szabadságához való joguk gyakorlására.⁴⁷

Káros, nem megfelelő tartalom	• Sértő, explicit tartalmak megjelenése
Reprezentációs károk	• Torz vagy sztereotipikus ábrázolások, marginalizált csoportok háttérbeszorítása
Jailbreaking / visszaélések	• Biztonsági korlátok megkerülése visszaélések érdekében
Automatizálási torzítás /felelőtlen beszéd	• Kritika nélküli, automatikus elfogadása az outputoknak
Félrevezető információk / hallucináció	• Pontatlan vagy kitalált információk, megbízhatatlan tartalom
Átláthatóság hiánya	• Tanítási adatok és működés átláthatatlansága

2. ábra: A véleménynyilvánítás szabadságát érintő kockázatok a GenAI rendszerek alkalmazása során (saját szerkesztés)

⁴⁵ Y. K. DWIVEDI – N. KSHETRI – L. HUGHES et al.: Opinion paper: “So what if ChatGPT wrote it?” Multidisciplinary perspectives on opportunities, challenges and implications of generative conversational AI for research, practice and policy. *International Journal of Information Management*, 2023 (71), 1–63.

⁴⁶ H. ALKAISSI – S. I. MCFARLANE: Artificial hallucinations in ChatGPT: Implications in scientific writing. *Cureus*, 2023 (2), 1–4.

⁴⁷ United Nations Human Rights Office of the High Commissioner 2024, 9.

2.2.2. Felelősségi kérdések a GenAI rendszerek használata

és a véleménynyilvánítás szabadsága vonatkozásában

Annak a kérdésnek a vizsgálata során, hogy a GenAI rendszerek szolgáltatóinak milyen felelősségi rezsimnek kellene megfelelniük, az EJEB gyakorlatában kialakult felelősségi tesztek elemeztem. A cél annak feltárása volt, hogy a szolgáltatók milyen mértékben vonhatók felelősségre a rendszereik által generált, esetlegesen jogsértő tartalmakért, és e felelősség hogyan illeszkedik a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozási keretei közé.

A Melike kontra Törökország ügyben⁴⁸ vizsgálta az EJEB először a 'like' gomb használatának kérdését, és kimondta, hogy még ha nem is eredeti tartalom közléséről van szó a közösségi média platformok e funkciójának használatakor, az mégis a véleménynyilvánítás szabadságának egy korszerű és népszerű formájaként, az EJEE 10. cikkének védelme alá tartozik.⁴⁹ Ez azt jelenti, hogy az online térben nemcsak az aktív tartalomgyártás, hanem a közvetett, másodlagos interakciók, mint például egy poszt kedvelése vagy megosztása is olyan jelentéstartalommal bírhatnak, amelyek a véleménynyilvánítás szabadsága szempontjából relevánsak. Amennyiben tehát e másodlagos interakciók is jogvédelmet élveznek, úgy az ezekhez kapcsolódó közvetítői szerep sem tekinthető semlegesnek. A GenAI rendszerek szolgáltatói nem csupán lehetővé teszik a tartalom megjelenítését és megosztását, hanem a rendszer működéséből fakadóan aktívan részt is vesznek a tartalom előállításában. Bár a konkrét tartalmat formálisan a felhasználó promptja idézi elő, a modell által adott válasz tartalmáért nem kizárólag a felhasználó felel. A rendszer működését meghatározó tanítási adathalmazok, valamint a fejlesztők által alkalmazott biztonsági és moderációs elvek mind jelentős mértékben befolyásolják a tartalom végső formáját. A szolgáltató tehát nem tekinthető pusztán semleges közvetítőnek, hanem aktív szereplőként jelenik meg a tartalom előállításának folyamatában. Ennek fényében felmerülhet a szolgáltató felelőssége akkor is, ha a rendszer által generált tartalom nem kifejezetten az ő szándékát tükrözi, hanem a felhasználó manipulációjának eredménye. Bár ez a felelősségi logika nem feltétlenül illeszkedik tökéletesen a GenAI sajátosságaihoz, jól mutatja, hogy a digitális környezet sajátosságaira figyelemmel még a közvetett, technikailag közreműködő magatartásformák is hozzájárulnak az információk terjesztéséhez, így azok értelmezése során a 10. cikk védelmi köre és a felelősségi viszonyok egyaránt mérlegelendő.

A felelősség kérdésének vizsgálata szempontjából szintén releváns eset, a Magyar Jeti Zrt. kontra Magyarország ügy,⁵⁰ amely középpontjában az állt,

⁴⁸ Melike v. Törökország, 35786/19 sz. ügy, 2021.

⁴⁹ Ibid. 44. §.

⁵⁰ Magyar Jeti Zrt v. Magyarország, 11257/16 sz. ügy, 2018.

hogy egy online hírportált felelősségre vontak, amiért hiperhivatkozást tett közzé egy olyan YouTube-videóra, amely utóbb jó hírnevet sértőnek minősült. Az EJEB kiemelte az internet alapvető szerepét a közvélemény információhoz való hozzáféréseben, rámutatva arra, hogy a linkek célja éppen az, hogy más oldalakra és internetes forrásokra irányítva elősegítsék a felhasználók számára az információk közötti navigálást. Ennek ellenére a linkek alkalmazása mint újságírói technika alapvetően eltér a hagyományos publikációs gyakorlatoktól, mivel csupán az interneten elérhető tartalomhoz irányítják a felhasználót anélkül, hogy ismertetnék a hivatkozott kijelentéseket. Ráadásul a hiperhivatkozást használó személy nem gyakorol ellenőrzést sem a linkelt oldal tartalma, sem annak esetleges későbbi módosítása felett.⁵¹

Ezek a megállapítások közvetlenül relevánsak lehetnek a GenAI rendszerek kapcsán is, ugyanis gyakran generálnak olyan kimeneteket, amelyek külső, nyilvánosan elérhető információkra támaszkodnak, anélkül, hogy tényleges szerkesztői kontrollt gyakorolnának felettük a szolgáltatók. Bár a GenAI modellek nem „újságíróként” működnek, valamint nem rendelkeznek tudattal vagy szándékkal, a felelősségi kérdés vizsgálatakor a szolgáltató szerepe és kontrollja hasonló szempontok alapján értékelhető, mint a jelen ügyben:

- (i) támogatta-e a szolgáltató a kifogásolt tartalmat: azaz, elősegítette-e aktívan a jogsértő tartalom terjesztését;
- (ii) megismételte-e a rendszer a kifogásolt tartalmat: azaz, a modell betanítási vagy működési sajátosságai révén visszaidézi-e azt;
- (iii) csak utalt-e rá forrásként hivatkozva: itt vizsgálni kell, mennyire volt egyértelmű, hogy a tartalom nem a szolgáltatótól származik;
- (iv) tudott-e vagy észszerűen tudnia kellett-e a szolgáltatónak arról, hogy a generált tartalom jogellenes lehet;
- (v) a szolgáltató jóhiszeműen és kellő gondossággal járt-e el: ide tartozik például, hogy bevezetett-e tartalommoderálási mechanizmusokat, megelőző figyelmeztetéseket.

Ez az átalakított teszt segíthet abban, hogy kontextusfüggően értékeljük a GenAI szolgáltatók felelősségét, különös tekintettel arra, hogy ezek a rendszerek miként tesznek elérhetővé információkat, és hogy a szolgáltatók milyen mértékben képesek befolyásolni vagy kontrollálni az így létrejött tartalmakat. Végül az EJEB felhívta a figyelmet arra is, hogy az objektív felelősség megállapítása a linkek pusztá közzététele miatt negatív hatással lehet az interneten történő információáramlásra, mivel a túlzott korlátozás visszatarthatja a szerzőket és kiadókat

⁵¹ Ibid. § 71–73.

attól, hogy hiperhivatkozásokat alkalmazzanak olyan tartalmakra vonatkozóan, amelyek felett nincs teljes ellenőrzésük, így korlátozva a véleménynyilvánítás szabadságát is.⁵² A GenAI rendszerek alkalmazására vonatkozó felelősségi szabályok kialakítása során ezért figyelembe kell venni e döntés tanulságait is, így a technológia sajátosságaiból fakadó korlátozott felügyeletet, a tartalom dinamikus jellegét, valamint a jóhiszeműség és a preventív intézkedések lehetőségét.

Végezetül érdemes áttekinteni az EJEB gyakorlatában kialakult, az internetes hírportálok felelősségét érintő tesztet, ugyanis az internetes hírportálok „kötelezettségei és felelősségei” jelentősen eltérhetnek a hagyományos kiadókétól, különösen harmadik felek, mint például felhasználók által közzétett tartalmak esetén.⁵³ Az EJEB ugyanakkor kimondta, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlására szolgáló fórum biztosítása esetén az adott szereplő nem mentesülhet automatikusan a felelősség alól, különösen, ha a platform aktív módon alakítja a kommunikációs környezetet.⁵⁴

Az internetes hírportálok felelősségének megítélése során négy fő szempont⁵⁵ érvényesül az EJEB gyakorlatában, amelyeket álláspontom szerint a GenAI rendszer szolgáltatók esetében is analóg módon lehet értelmezni, hiszen akár aktív szereplőnek is minősülhetnek, ahogy az korábban kifejtésre került:

- (i) a tartalom kontextusa és jellege: például, ha a GenAI rendszer gyűlöletbeszédet, jó hírnévsértést vagy illegális tevékenységre vonatkozó útmutatást generál;
- (ii) a felhasználó mint tartalomszerző felelőssége;
- (iii) a szolgáltató által bevezetett intézkedések: védelmi korlátok, ‘red teaming’, tartalomszűrők megléte;
- (iv) a generált tartalom által érintett személyekre és magára a szolgáltatóra gyakorolt következmények: különösen, ha a modell reputációs vagy valós sérelmet okoz.

Az EJEB szerint abban az esetben, amennyiben a hírportál üzemeltetője tudott vagy tudhatott a jogellenes tartalomról, de nem tett megfelelő lépéseket annak eltávolítására, akkor a felelősség megállapítása összeegyeztethető az Egyezmény 10. cikkével. Ezzel szemben, ha a tartalom nem volt súlyosan jogsértő, és a platform

⁵² Ibid. § 83–84.

⁵³ Delfi AS v. Észtország [GC], 64569/09 sz. ügy, 2015, § 113.; Orlovskaya Iskra v. Oroszország, 42911/08. sz. ügy, 2017, § 109.

⁵⁴ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete és Index.hu Zrt. v. Magyarország, 22947/13 sz. ügy, 2016, § 62.

⁵⁵ Delfi AS v. Észtország [GC], 64569/09 sz. ügy, 2015, § 142–143; Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete és Index.hu Zrt., 2016, § 60–62.

hatékony eltávolítási mechanizmust is működtetett, akkor az objektív felelősség alkalmazása aránytalan lenne.⁵⁶ Ennek megfelelően, indokolható lehet a GenAI rendszerek szolgáltatóival szemben is az az elvárás, hogy hasonló kötelezettségeket és felelősségeket viseljenek, mint a véleménynyilvánítás szabadságának online gyakorlására lehetőséget biztosító platformok.

E fenti felelősségi rezsimeket figyelembe véve, a GenAI rendszerek szolgáltatóinak felelőssége kapcsán a leginkább releváns kiindulópontot a közvetítő szolgáltatók, különösen az internetes hírportálok felelősségével kapcsolatos ítélkezési gyakorlat nyújthatja. Míg a hiperhivatkozások megosztása⁵⁷ vagy a 'like' funkció használata⁵⁸ alapvetően passzív, közvetett kapcsolatot feltételez a felhasználó és a tartalom között, addig a GenAI rendszerek szolgáltatói aktív szerepet játszanak a tartalom előállításához szükséges környezet létrehozásában és fenntartásában. E technológiai közvetítés azonban nem pusztán semleges infrastruktúraként működik, hanem érdemben formálja a végső tartalmat, így nagyobb súllyal esik latba a szolgáltatók felelőssége is. Ennek megfelelően a GenAI rendszerek működése jobban párhuzamba állítható az olyan ügyekkel, mint a Delfi AS kontra Észtország, és a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete és Index.hu Zrt. kontra Magyarország, amelyek kimondták, hogy a közvetítő szolgáltatók – még ha nem is ők maguk generálják a jogsértő tartalmat – akkor is felelőssé válhatnak, ha nem vezettek be megfelelő technikai mechanizmusokat annak megelőzésére vagy hatékony kezelésére. Ezek a példák kiválóan érzékeltetik, hogy a platformoknak a véleménynyilvánítás szabadságát biztosító fórumként működve figyelembe kell venniük a többi emberi joghoz, így különösen a jó hírnévhez, emberi méltósághoz és magánélethez való jog védelméből fakadó kötelezettségeiket is.

3. A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA ÉS A MAGÁNÉLET

TISZTELETBEN TARTÁSÁHOZ VALÓ JOG EGYENSÚLYA

A véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélet védelme közötti egyensúly különösen kényes a digitális környezet sajátosságaira tekintettel, ugyanis a tartalmak globális és gyors terjeszthetősége jelentős mértékben felerősíti az egyes megszólalások hatását, és fokozzák a magánszféra megsértésének kockázatát.⁵⁹

⁵⁶ Ibid. § 91; Pihl v. Svédország, 74742/14 sz. ügy, 2017, § 32; Tamiz v. Egyesült Királyság, 3877/14 sz. ügy, 2017, § 84; Hoiness v. Norvégia, 43624/14 sz. ügy, 2019, §§ 73–74.

⁵⁷ EUB – Svensson v. Retriever Sverige AB, C-466/12 sz. ügy, 2014.

⁵⁸ Melike v. Törökország, 35786/19 sz. ügy, 2021.

⁵⁹ Delfi AS v. Észtország [GC], 64569/09 sz. ügy, 2015 § 110; Hurbain v. Belgium [GC], 57292/16 sz. ügy, 2023, § 236.

Az EJEB következetes gyakorlata alapján e két jog azonban nem áll hierarchikus viszonyban egymással, így azokat egymás kölcsönös korlátjaként kell értelmezni.⁶⁰ A GenAI rendszerekkel kapcsolatban végzett empirikus vizsgálatok szerint az ilyen rendszerek túlzott óvatossággal, gyakran aránytalan módon korlátozzák a véleménynyilvánítás szabadságát, különösen érzékeny vagy ellentmondásos társadalmi kérdések esetén. Egyes chatbotok például a 'soft hate speech'-ként azonosított kijelentések generálását több mint 40%-ban megtagadták, miközben nem egyértelmű, hogy ezek a megszólalások valóban sértenék az emberi jogi normákat. A vizsgálat kiemeli, hogy a GenAI rendszerek szabályozási elvei, mint például a gyűlöletbeszédre vonatkozó elvek, gyakran nem elég pontosak, nem definiálják egyértelműen a védett csoportokat vagy a tilalom indokait, és így nem felelnek meg az EJEB gyakorlatában kialakított hármasteszt követelményeinek sem.⁶¹ Ennek ellenére ugyanakkor az EJEB többször is hangsúlyozta, hogy a 10. cikk (2) bekezdése alapján a véleménynyilvánítás szabadsága nem abszolút jog, így bizonyos esetekben, például mások jó hírnevének, jogainak vagy a közrend védelme érdekében korlátozható.⁶² Ennek az arányosságának a megítélése során vizsgálendő a tartalom természete, kontextusa, valamint, hogy milyen környezetben és célközönség számára történt a közzététel.⁶³ Ez különösen fontos a GenAI rendszerek által generált tartalmak esetén, hiszen azok gyakran nem konkrét közéleti vita keretében, hanem absztrakt vagy hipotetikus kérdésekre adott válaszként születnek.

A magánélet védelme szempontjából szintén kiemelt szerepet játszik a technológiai környezet sajátosságainak értékelése. Az EJEB rámutatott ugyanis arra, hogy a digitális technológiák mint az arcfelismerés, keresőmotorok vagy nyilvános adatbázisok, képesek radikálisan megnövelni a személyes adatokkal való visszaélés kockázatát.⁶⁴ Ezen túlmenően, abban az esetben, amennyiben a GenAI rendszerek által generált tartalmak valós személyekkel hozhatók összefüggésbe, sérthetik a magánülethez való jogot, ha azok hozzájárulás nélkül alkotnak újra, vagy használnak fel személyes adatokat, képeket.

⁶⁰ Aksu v. Törökország [GC], 4149/04 és 41029/04 sz. ügyek, 2012, § 63; Budinova és Chaprazov v. Bulgária, 12567/13 sz. ügy, 2021 § 89.

⁶¹ JORDI CALVET-BADEMUNT – JACOB MCHANGAMA: Freedom of Expression in Generative AI: A Snapshot of Content Policies, 2024, 21.

⁶² Delfi AS v. Észtország [GC], 64569/09 sz. ügy, 2015, § 133.

⁶³ Koza v. Törökország, 16695/19 sz. ügy, 2022, § 51.

⁶⁴ Gaughran v. Egyesült Királyság, 45245/15 sz. ügy, 2020, § 70; Hurbain v. Belgium [GC], 57292/16 sz. ügy, 2023 § 208.

3.1. ‘Deepfake’ és a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a magánélet tiszteletben tartásához való jog védelme

A deepfake tartalmak az egyik leggyakoribb példái annak, amikor a véleménynyilvánítás szabadsága és a magánélet védelme konfliktusba kerülhet egymással. Amíg a GenAI rendszerek lehetőséget adnak arra, hogy a felhasználók kreatív módon hozzanak létre tartalmakat, ezek könnyen a magánszféra megsértéséhez, illetve félrevezető vagy jogellenes tartalmak tömeges terjedéséhez is vezethetnek. Habár a 10. cikk alapján a satíra, paródia vagy társadalomkritika is védelmet élvez, a magánélethez való jog védelme megköveteli, hogy az egyének képmásuk és hangjuk feletti rendelkezési jogát tiszteletben tartsák. A deepfake tartalmak, így különösen amikor hírességek vagy magánszemélyek arcképét és hangját használják fel beleegyezésük nélkül, megbontják ezt az egyensúlyt.⁶⁵ A véleménynyilvánítás szabadságának határa azonban nemcsak az adott tartalom céljától (például kritika vagy dezinformáció), hanem annak hatásától is függ. Egy deepfake lehet akár politikai véleménynyilvánítás eszköze is, például egy párttagokat ábrázoló paródia esetében, ám könnyen csalás, megtévesztés vagy megfélemlítés céljára is használhatják ezeket a tartalmakat. A véleménynyilvánítás szabadsága nem élvezhet elsőbbséget, ha e szabadság gyakorlása mások emberi méltóságának, magánéletének és képmáshoz való jogának súlyos sérelmével jár.⁶⁶ A jogalkotásnak és a bíróságoknak ezért a jövőben is a kontextusfüggő mérlegelést kell követniük, hiszen amennyiben a deepfake célja közérdekű társadalmi vita előmozdítása, az a 10. cikk védelme alá eshet, míg ellenkező esetben, különösen ha jó hírnevet, vagy emberi méltóságot sértő, a 8. cikk szerinti védelem elsőbbséget élvezhet.

3.2. Gyűlöletbeszéd a GenAI modellek által létrehozott tartalmakban

A véleménynyilvánítás szabadsága kapcsán az EJEB többször is kimondta, hogy az a „*demokratikus társadalom egyik alapvető pillére*”,⁶⁷ így az ahhoz fűződő jog nemcsak azokra az információkra vagy véleményekre vonatkozik, amelyeket kedvezően fogadnak vagy közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértik, vagy

⁶⁵ MORENO 2024, 2. MARCEL LANZ – STEFAN MIJIC: Risks Associated with the Use of Natural Language Generation: Swiss Civil Liability Law Perspective. In: HENRIQUE SOUSA ANTUNES – PEDRO MIGUEL FREITAS et al. (ed.): *Multidisciplinary Perspectives on Artificial Intelligence and the Law*. Springer, 2024, 355.

⁶⁶ LANZ–MIJIC 2024, 356.

⁶⁷ GERGELY GOSZTONYI: Early regulation of social media liability issues in the United States and the European Union. *Jogtörténeti Szemle*, 2021 (19), 21–26.

megdőbbsentik az államot vagy a lakosság bármely részét.⁶⁸ Tekintettel arra, hogy a tolerancia és az emberek egyenlő méltóságának tiszteletben tartása képezik a demokratikus, pluralista társadalom alapjait, ezért elfogadható lehet minden olyan véleménynyilvánítás szankcionálása vagy korlátozása, amely intolerancián alapuló gyűlöletet terjeszt, uszít, ösztönöz vagy igazol.⁶⁹ Ez különösen releváns a generált tartalmak esetén, mivel a GenAI rendszerek a tanítási adathalmaz elfogultságai révén képesek lehetnek gyűlöletkeltő vagy más diszkriminatív kijelentések generálására is.

A gyűlöletbeszéd nemcsak a közéleti diskurzusra, hanem az érintettek magánéletére is komoly hatással lehet. A 8. cikk értelmében ugyanis a magánélet védelme akkor hivatkozható, ha a sérelem olyan módon történik, hogy az a magánélet tiszteletben tartásához való jog személyes élvezetét sérti.⁷⁰ Az EJEB gyakorlata alapján minden olyan negatív sztereotípiát, amely egy adott csoportra irányul, és elér egy bizonyos súlyossági szintet, hatással lehet a csoport identitás-tudatára, valamint tagjai önértékelésére, így ilyen formában a csoport tagjainak magánéletét is érintheti.⁷¹ Az ilyen generált gyűlöletbeszéd-tartalmak esetén tehát az EJEB által alkalmazott „súlyossági teszt” elengedhetetlen. Ennek megfelelően figyelembe kell venni az adott csoport jellemzőit, a kijelentések tartalmát, azok kontextusát, terjedelmi hatását és szerzőjük státuszát, valamint azt, hogy a kijelentések milyen mértékben érintik a csoport méltóságának alapvető aspektusait.⁷² A generált gyűlöletbeszéd tehát kettős kihívást jelent: technológiai és jogi szinten egyaránt megoldásokat követel. Egyrészt a tartalomgeneráló rendszereknek képesnek kell lenniük a jogsértő kimenetek megelőzésére, másrészt pedig az emberi jogok közötti egyensúly biztosítására.

4. ZÁRÓGONDOLATOK ÉS JAVASLATOK

Jól látható, hogy a GenAI lehetőséget teremtett a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásában, de ezzel párhuzamosan új kockázatokat és jogi konfliktusokat is előidézett a magánélet és az emberi méltóság védelme terén. A kérdés nem csupán abban áll, hogy a GenAI rendszerek milyen tartalmat generálnak, hanem abban is, hogy hogyan befolyásolják ezzel a közéleti diskurzust, valamint

⁶⁸ Handyside v. Egyesült Királyság, 5493/72 sz. ügy, 1976, 49. §.

⁶⁹ Erbakan v. Törökország, 59405/00 sz. ügy, 2006, 56. §.

⁷⁰ Kaboğlu és Oran v. Törökország, 1759/08, 50766/10, 50782/102018 sz. ügy, 2018 § 65.

⁷¹ Aksu v. Törökország [GC], 4149/04, 41029/04, sz. ügy, 2012, § 58; R.B. v. Magyarország, 64602/12 sz. ügy, 2016, § 78.

⁷² Budinova és Chaprazov v. Bulgária, 12567/13 sz. ügy, 2021, § 63.

milyen következményei vannak e tartalmaknak az egyénekre és közösségekre nézve. A generatív tartalmak elemzése során különös figyelmet kell fordítani a véleménynyilvánítás szabadságának azon aspektusára, miszerint az nemcsak a társadalmilag elfogadott véleményekre terjed ki, hanem azokra is, amelyek sértőek, megdöbbentőek vagy zavaróak lehetnek,⁷³ a tolerancia és az emberi méltóság tiszteletben tartása indokoltá teheti a gyűlöletre uszító vagy másokat megalázó vélemények korlátozását.⁷⁴

Ezzel párhuzamosan, az online platformokhoz hasonlóan a GenAI rendszer szolgáltatók is felelősek lehetnek a felhasználók által generált, vagy a rendszerük által automatikusan előállított jogsértő tartalmakért, az EJB gyakorlatában már kialakult azon megközelítés alapján, amely szerint a felelősség nem kizárólag az eredeti tartalom létrehozóját, hanem a tartalom terjesztésében közvetetten részt vevő szereplőket is érintheti. Az ismertetett analógiák alapján felmerülhet, hogy azon GenAI rendszer szolgáltatók, amelyek lehetővé teszik jogsértő tartalmak automatikus generálását, vagy az ilyen tartalmakra való hivatkozást, kötelesek lehetnek megelőző technikai és szervezési intézkedéseket alkalmazni, mint például a tartalomszűrés, vagy a figyelmeztető mechanizmusok. Álláspontom szerint a GenAI rendszerek által előidézett jogi és etikai kockázatok hatékony kezelése csak úgy lehet eredményes, ha a szolgáltatók már a fejlesztés korai szakaszában tudatosan alakítják ki a jogvédelmet biztosító technikai és szervezeti mechanizmusokat. Az alábbiakban ismertetett javaslatok olyan gyakorlatokat és elveket foglalnak össze, amelyek elősegíthetik a véleménynyilvánítás szabadságának és a magánélet védelmének egyensúlyát a GenAI rendszerek működése során.

Fontos kiemelni a többszintű tartalommoderálás jelentőségét, amely alapján a szolgáltatók már a modellek tanítási fázisában kötelesek kiszűrni az olyan torzító vagy jogellenes bemeneteket és mintázatokat, amelyek diszkriminatív vagy gyűlöletkeltő tartalmakhoz vezethetnek. Emellett elengedhetetlen az olyan technikai megoldások bevezetése, mint a prompt-szűrés és a kimeneti monitoring, amelyek lehetővé teszik a veszélyes vagy sértő tartalmak automatikus kiszűrését a generálás után is. Esszenciális jelentőséggel bír továbbá a generált tartalmak címkézése és mesterséges eredetének közzététele. Ide tartoznak a figyelmeztető üzenetek, amelyek világossá teszik a felhasználó számára, hogy az adott tartalom MI által generált, és nem feltétlenül tekinthető hiteles információnak. Az ilyen kiegészítő információk növelik az átláthatóságot és elősegítik a kritikus értelmezést. Indokoltnak tartom olyan visszajelzési és jelentési mechanizmusok kiépítését is, amelyek lehetőséget biztosítanak a felhasználóknak arra, hogy

⁷³ Handyside v. Egyesült Királyság, 5493/72 sz. ügy, 1976, 49. §.

⁷⁴ Erbakan v. Törökország, 59405/00 sz. ügy, 56. §.

jelentsék a problémás tartalmakat. Ez nem csupán a szolgáltató érdekét szolgálja, mivel lehetővé teszi a felhasználók aktív részvételét is a rendszer felelősségteljes működtetésében. Ezen túlmenően, a modellek átláthatóságának növelése során fontos a felhasználók és az illetékes hatóságok rendszeres tájékoztatása arról, hogy milyen típusú adatokon tanították a modelleket, milyen mértékű és típusú torzításokat azonosítottak, valamint, hogy milyen hibaarányokkal működnek a rendszerek. A véleménynyilvánítás szabadságának előmozdítása érdekében pedig érdemes lehet megfontolni a „beépített pluralizmus” elvét, amely szerint a rendszereknek több, egymással ellentétes vagy eltérő nézőpontot is képesnek kell lenniük megjeleníteni egy-egy témában. Végezetül, a magánélet védelmét is figyelembe véve, preferálandó a szintetikus adatok használata a modellek tanítása és tesztelése során, biztosítva ezzel a valós személyes adatoktól mentes, mesterségesen generált adatkészletek alkalmazását.

3. ábra: Megoldási javaslatok összegzése (saját szerkesztés)

E fenti eszközök hatékony alkalmazása azonban csak akkor tud megvalósulni, ha az érintett szereplők, így a fejlesztők, szolgáltatók, jogalkotók és felhasználók között valódi együttműködés alakul ki. A MI-rendszerek alapjogokat támogató és védelmező módon történő tervezése és működtetése nem csupán jogi, hanem egyben etikai és társadalmi kihívás is, így ennek megfelelően elengedhetetlen egy felelősségteljes, interdiszciplináris megközelítés kialakítása a következetes alkalmazás érdekében.

IRODALOMJEGYZÉK

- H. ALKAISSI – S. I. MCFARLANE: Artificial hallucinations in ChatGPT: Implications in scientific writing. *Cureus*, 2023 (2).
- EVA A.M. VAN DIS – JOHAN BOLLEN – WILLEM ZUIDEMA – ROBERT VAN ROOIJ – CLAUDI L BOCKTING: ChatGPT: five priorities for research. In: *Springer Nature*, 2023, vol. 614.
- Business for Social Responsibility (BSR): A human rights assessment of the generative AI Value Chain, 2025.
- JORDI CALVET-BADEMUNT – JACOB MCHANGAMA: Freedom of Expression in Generative AI: A Snapshot of Content Policies, 2024.
- Council of Europe, Steering Committee For Human Rights (CDDH): Draft Handbook on human rights and artificial intelligence, 2025.
- M. T. DASBOROUGH: Awe-inspiring advancements in AI: The impact of ChatGPT on the field of organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 2023 (2).
- Defense One: The Newest AI-Enabled Weapon: ‘Deep-Faking’ Photos of the Earth. Science&Tech, 2019, <https://www.defenseone.com/technology/2019/03/next-phase-ai-deep-faking-whole-world-and-chinaahead/155944/>.
- Y. K. DWIVEDI – N. KSHETRI – L. HUGHES et al.: Opinion paper: “So what if ChatGPT wrote it?” Multidisciplinary perspectives on opportunities, challenges and implications of generative conversational AI for research, practice and policy. *International Journal of Information Management*, 2023 (71).
- European Court of Human Rights: Right to respect for private and family life, home and correspondence, 2025.
- FIONA FUI-HOON NAH – RUILIN ZHENG – JINGYUAN CAI – KENG SIAU – LANGTAO CHEN: Generative AI and ChatGPT: Applications, challenges, and AI-human collaboration. *Journal of Information Technology Case and Application Research*, 2023 (3), 277–304.
- GERGELY GOSZTONYI: Early regulation of social media liability issues in the United States and the European Union. *Jogtörténeti Szemle*, 2021 (19), 21–26.
- ALI ISKENDER: Holy or Unholy? Interview with Open AI’s ChatGPT. *European Journal of Tourism Research*, 2023 (34).
- MINSEON KIM – HYOMIN LEE – BOQING GONG – HUISHUAI ZHANG – SUNG HWANG: Automatic Jailbreaking of the Text-to-Image Generative AI Systems. *arXiv.org*, 2024.
- MARCEL LANZ – STEFAN MIJIC: Risks Associated with the Use of Natural Language Generation: Swiss Civil Liability Law Perspective. In: HENRIQUE SOUSA ANTUNES – PEDRO MIGUEL FREITAS et al. (ed.): *Multidisciplinary Perspectives on Artificial Intelligence and the Law*. Springer, 2024.
- EDUARDO MAGRANI – PAULA GUEDES FERNANDES DA SILVA: The Ethical and Legal Challenges of Recommender Systems Driven by Artificial Intelligence. In: HENRIQUE

- SOUSA ANTUNES – PEDRO MIGUEL FREITAS et al. (ed.): *Multidisciplinary Perspectives on Artificial Intelligence and the Law*. Springer, 2024.
- FELIPE ROMERO MORENO: Generative AI and deepfakes: a human rights approach to tackling harmful content. *International Review of Law, Computers & Technology*, 2024 (3), 297–326.
- SARAH SHIRAZYAN – MIRANDA SISSONS: AI's Potential to Advance Human Rights? Striking the Right Balance. 2024, <https://www.justsecurity.org/98097/ais-potential-to-advance-human-rights/>.
- United Nations Human Rights Office of the High Commissioner: Taxonomy of Human Rights Risks Connected to Generative AI, 2024.
- SANDRA WACHTER – BRENT MITTELSTADT – CHRIS RUSSELL: Do large language models have a legal duty to tell the truth? *Royal Society Open Science*, 2024 (8).
- T. Y. ZHUO – Y. HUANG – C. CHEN – Z. XING: Red teaming ChatGPT via Jailbreaking: Bias, Robustness, Reliability and Toxicity. arXiv.org, Computer Science, Philosophy, 2023.